

thoáng chốc đã cứ nằm lì ở mức dưới 20 dollars/thùng - còn thấp hơn giá đầu do OPEP đưa ra hôm 23.7.1990, chỉ một tuần trước khi cuộc khủng hoảng bùng nổ, là 21,5 dollars/thùng. Khi tôi viết những dòng chữ này, thì chiều 25.12.91, giá đầu (tại) Oman lại sụt 0,45 dollar/thùng, chỉ còn 15,60 dollars/thùng (The Nation, 24.12.91), giá đầu thô nhẹ (Brent) giao hàng tháng 1.92 cũng tuột 60 cents chỉ còn 18,52 dollars/thùng (Figaro 21.12.91). Nếu năm 1990, thu nhập dầu hỏa của OPEP là 170,4 tỷ dollars, thì năm 1991 này chỉ còn 143,1 tỷ dollars là tối đa. Tất nhiên, yếu tố các nguồn năng lượng mới không từ đầu hỏa vẫn còn đó-dầu độ an toàn của các nhà máy điện nguyên tử còn phải xét lại-, nhưng yếu tố sự can thiệp của phương Tây cũng rõ nét hoặc trực tiếp như lệnh cấm vận đối với nguồn dầu hỏa xuất khẩu của Irak (và trước đó của Koweit bị tạm chiếm), hoặc gián tiếp như đứng sau lưng Ả Rập Saudi để cho vương quốc này cứ đơn phương bất chấp những quyết định về quota sản xuất dầu hỏa của OPEP (Ả Rập sau đó thu thêm 3 tỉ dollars đầu hỏa do sản xuất bội dư trong khi Iran, nước sản xuất đứng thứ nhì của OPEP, lại bị giảm thu nhập dầu hỏa từ 15 đến 20%). Sản lượng đầu hỏa vùng Bắc Hải ngày càng trở nên đối trọng với sản lượng đầu hỏa vùng Trung Cận Đông, khiến cho giá đầu hạ. Trong bối cảnh này, chính các nước sản xuất dầu chút ít lại thua thiệt (Equateur, Gabon, Algérie) vì giá bán không bù nổi giá thành tăng (L'Expansion, 4.12.91) hưởng hồ là vừa khai thác đầu (không lọc đầu), vừa đốt bỏ khí! Thành ra, tài nguyên đầu hỏa chỉ là một con chủ bài một khi trình độ khai thác và năng lực quản lý bắt kịp với mong mơ, bằng không sẽ là... để cho "thiên hạ" hưởng.

CHÂU Á - THÁI BÌNH DƯƠNG VẪN CÓ THỂ LẠC QUAN

Nhật báo Financial Times 21.12.91 trang.3 có đăng bài về nền kinh tế Châu Á như sau:

Các nền kinh tế Châu Á - Thái Bình Dương khả quan hơn là phần còn lại của thế giới, và những nước tiến bộ nhất trong các nước này lại tăng trưởng nhanh hơn cả...

Các dự báo công bố ngày hôm qua bởi ESCAP cho thấy rằng các nước công nghiệp mới của Đông Nam Á, nước thành viên của ASEAN, và ngay cả vài nước Nam Á như Pakistan đã có khả năng đứng vững trong thời gian khủng hoảng Vùng Vịnh, trong bối cảnh suy thoái toàn cầu và mậu dịch thế giới giảm chân tại chỗ, mà chỉ chịu thiệt hại không đáng kể.

Điều này một phần do sự gia tăng rõ rệt mậu dịch trong khu vực. Kết quả là tại nhiều nước, chạy dài từ Iran cho đến các hòn đảo ngoài khơi Thái Bình Dương -

ngoại trừ vùng Châu Á của Liên Xô cũ - đã ghi nhận được tỷ lệ xuất nhập khẩu tăng hơn 20% trong khi mậu dịch thế giới chỉ tăng 0,6%. Trong số các nước này phải kể đến Pakistan, Hồng Kông và Thái Lan.

... (Tuy nhiên) một trong những lo âu của ESCAP là nạn lạm phát, với tỉ lệ là hoặc gần là hai số không như tại Hồng Kông, Nam Triều Tiên, Philippin, toàn thể vùng Nam Á và nhiều đảo quốc ở Thái Bình Dương. Một mối quan ngại khác là việc tỉ lệ tăng xuất khẩu của Trung Quốc có khả năng từ năm nay sẽ giảm từ 13% xuống còn 4% vào năm tới. Các nước đang phát triển tại khu vực này đang hưởng sự tăng trưởng tổng sản lượng nội địa bình quân là 6,4% trong năm nay. Ba nước trong danh sách OCDE (Nhật, Úc, Tân Tây Lan) tăng trưởng bình quân 4,1%, cao hơn so với mức tăng trưởng toàn cầu vốn là 0,9% và của các nước công nghiệp vốn là 2,8%; trong số ba nước này, Nhật dẫn đầu với tỉ lệ 4,5%". (Một thông tin khác cũng của Financial Times xuất xứ từ cơ quan kế hoạch kinh tế Nhật cho biết tỉ lệ

tăng trưởng năm 91 là 3,8% thấp hơn so với số liệu của ESCAP).

Trong tổng thể Châu Á - Thái Bình Dương này, xin tập trung sự chú ý nơi hạ quốc gia là Thái Lan và Nhật Bản, cơ bản là trong địa hạt xuất nhập khẩu gạo. Theo The Nation 24.12.91, Thái Lan hoàn toàn có khả năng xuất khẩu mỗi tuần 100.000 tấn gạo (tức từ 380.000 đến 400.000 tấn mỗi tháng), từ nay cho đến vài tháng nữa. Cho đến nay (cuối 12.91) Thái Lan đã xuất khẩu kể từ đầu năm được 3,8 triệu tấn gạo và Thái Lan đang bán gạo với giá rẻ hơn gạo của Việt Nam đồng thời đang tung 2, tỉ Baht trợ giá để ổn định giá gạo hầu di thuyết phục khách hàng. Trong số các khách hàng của Thái Lan, Indonesia đang thương lượng mua thêm 300.000 tấn, Irak mua thêm 500.000 tấn, Irak 100.000 tấn Liên Xô 200.000 tấn, Sénégal từ 50 đến 80.000 tấn. Vụ lúa chính vụ của Thái năm 92 dự báo sẽ đạt 17,5 triệu tấn thóc, vụ lúa thứ nhì sẽ đạt 3 triệu tấn. Trong khi đó Nhật Bản cho đến giờ phút này vẫn chưa có kế hoạch mở cửa thị trường lúa gạo.

KỶ NGUYÊN SINH HỌC: HỨA HẸN VÀ THÁCH THỨC

CHÍNH SẠN

Génome (bộ gen đơn bội) của loài người gồm có 46 *chromosomes* (thể nhiễm sắc), mỗi *chromosome* gồm nhiều ngàn *genes*, mỗi *gene* lại có thể phân giải thành vài chục ngàn *nucléotides* - đơn vị căn bản của "bộ văn" sinh học tạo nên toàn bộ thông điệp di truyền của một con người.

Nhận diện, định vị từng nucleotide trong từng gene và trong từng *chromosome*, rồi sau đó tìm hiểu vai trò nhất định của nó trong hoạt động và sự phát triển của một cơ thể sống - đó chính là mục tiêu mà Chương trình *Génome* (Programme génome) do nhiều nước hợp tác tiến hành



Mỹ, Nhật, Châu Âu, Liên Xô). Dưới danh nghĩa HUGO (Human Genome Organization), một cơ cấu tổ chức đang được đặt ra để phối hợp hoạt động. Người ta coi chương trình này sẽ có ý nghĩa vượt xa Chương trình Manhattan (làm bom nguyên tử) và cả Chương trình Apollo (đưa người lên mặt trăng).

Không còn nghi ngờ gì nữa: chúng ta đang đi vào "kỷ nguyên sinh học!". Bước sang thế kỷ tới, khoa học về chất sống chắc hẳn sẽ giữ vai trò quyết định, cũng như hóa học về cái vô sinh (vật lý hoá học) đã đóng vai trò trong nhiều thập niên đã qua.

LÀ SỐ TỬ VI SINH HỌC: TẠI SAO KHÔNG?

Chúng ta thử hình dung ra điều sau đây: bạn đưa cho tôi một tí máu, tôi sẽ có thể cho bạn biết tại sao tóc bạn lại đen chứ hồng nâu, tại sao bạn có xu hướng sẽ béo phì ra, tại sao tính khí bạn lại u buồn, tại sao bạn hay gây gỗ, nổi loạn, chứ không ôn hòa ngoan ngoãn... Tất nhiên sẽ còn hàng loạt những chi tiết liên hệ đến cuộc sống rất chất lặn tinh thần của bạn. Giống hết hũ người ta xem tay và đoán định số mệnh, nhưng người nói cho bạn biết định mệnh ở đây lại không phải là một thầy bói mà chính là một nhà sinh học hiện đại với cái phòng thí nghiệm có trang bị những máy tính điện tử. Với một viễn cảnh như vậy tại sao bạn lại không nghĩ đến việc "bấm" cho đứa con mới sinh của bạn một lá số tử vi sinh học để nó giữ mãi bên mình khi đi vào tương lai?

Thật là kỳ diệu phải không? Điều đó hứa hẹn có được hôm nay nhưng những nhà sinh học cho chúng ta biết không còn phải chờ thật lâu nữa - chỉ chừng độ vài chục năm nữa thôi. Sở dĩ họ dám nói điều đó là vì hiện nay họ đã tìm ra được cái chìa khoá về sự di truyền của con người rồi. Cái chìa khoá ấy không có gì khác hơn là cấu trúc nội tại trong những tế bào của những sinh vật. Các sinh vật đều giống nhau ở chỗ những tổ chức tập hợp cùng một thứ nguyên liệu, cùng một thứ tế bào, cùng một thứ phân tử. Cái khác nhau của những sinh vật ấy - cái làm cho con sư tử khác con mèo, con ruồi khác con gà mái - vì thế không phải là cái khác trong những cấu trúc hoá học mà chỉ là sự khác nhau trong việc tổ chức, phân bố những cấu trúc ấy thôi. So sánh với ngôn ngữ, chúng ta có thể hiểu được dễ dàng điều đó: mỗi ngôn ngữ đều bao gồm những âm tố (nguyên âm, phụ âm, dấu thanh - không phải ngôn ngữ nào cũng có); tổ hợp các âm tố lại chúng ta sẽ có các từ; tổ hợp các từ lại chúng ta sẽ có các câu khác nhau. Và mỗi câu là một cấu trúc có một ý nghĩa khác nhau.

NHỮNG VI KHUẨN SẢN XUẤT LA TƠ...

Thật ra thì con đường đi của sinh học cũng không khác gì lắm với những khoa học vô sinh. Nhưng cái đặc biệt ở đây là thứ

TRƯƠNG BẮT LƯỢNG

Có người lái buôn nọ đến vùng Trục Lệ bỗng gặp mưa bão đổ ập xuống, bèn trú ẩn vào trong đám lúa, nghe trên không có tiếng dân dờ: "Đây là ruộng của Trương Bất Lượng, đừng làm hư hại lúa của y". Lái buôn nghĩ thầm, họ Trương kia là người nào, đã gọi là Bất Lượng (1), sao lại còn che chở cho hắn. Sau đó mưa bão ngưng, lái buôn đi vào xóm, hỏi dò qua có con người ấy, bèn thuật chuyện đã gặp vừa qua, rồi hỏi lý do mang tên như thế.

Nguyên họ Trương giàu có, lúa thóc chứa thật nhiều. Mỗi năm vào khoản mùa xuân, dân nghèo đều đến vay mượn. Lúc đông trả, Trương không để ý chuyện thiếu đủ, chỉ việc thu nhận, chưa bao giờ dùng đến cây gậy thóc để lường cho mình có lợi, bởi thế người trong làng mới gọi là Trương Bất Lượng. Mọi người đổ xô ra đồng thấy lúa bị mưa tuôn, gió giạt, cong gãy nát hết. Chỉ riêng có mấy phần ruộng của Trương là không hề hấn gì.

LÝ VIỆT DŨNG
Liều Trai Chí Dị

Chú thích: Chữ "Lượng" là "đong lường" và chữ "Luong" là tốt, người Hoa đọc âm na ná nhau, nên lái buôn hiểu nhầm.



khoa học mới này (chỉ mới xuất hiện khoảng vài chục năm) được gọi là sinh học phân tử (biologie moléculaire) - đã dùng chung đến ngay cái hạt nhân quy định những hình thái tồn tại của sự sống. Không phải chỉ giải thích những cấu trúc của những cơ thể sống mà còn có thể can thiệp vào, làm thay đổi cả bản thân cơ thể sống ấy nữa. Chỉ cần sắp xếp lại cũng từng ấy đơn vị trong một cơ thể hoặc lấy ở những cơ thể khác những thuộc tính mới để ghép vào cơ thể này thôi! Và từ đó là chúng ta có thể tưởng tượng ra kết quả như thế nào. Chẳng hạn cắt gene từ con vi khuẩn diệt sâu đưa sang cây bông để tạo ra một giống bông không bị sâu làm hại (không cần phun thuốc). Hoặc tạo ra một giống khoai tây không thể nhiễm virus, tạo ra những con virus sản xuất ra tơ... Và chẳng hạn lấy tế bào máu của một cá nhân bị một bệnh di truyền nào đó rồi thay một gene hư hỏng bằng một gene lành mạnh rồi sau đó đưa chính cái tế bào đã được điều trị ấy vào lại cơ thể bệnh nhân...

VÀ CẢ NHỮNG ROBOT NGƯỜI CHO NỀN "VĂN MINH MỚI"

Chúng ta hãy hình dung nếu những công trình ấy mà thành công thì số phận con người sẽ được cải biến dữ dội như thế nào. Nhưng chúng ta sẽ nghĩ thế nào nếu điều sau đây cũng trở thành thực tế: thay

vì chỉ dùng đến những tế bào thể hệ (cellules somatiques) người ta lại làm việc trên những tế bào sinh sản (cellules reproductrices). Nghĩa là tạo ra những loài mới với những di truyền mới - không khác gì bản thân tạo hoá! Làm sao chúng ta không bị ám ảnh bởi sự xuất hiện trong cuộc sống những loài quái gở. Làm sao chúng ta làm quen được với ý tưởng sau đây: ướp lạnh một cái phôi để 100 năm hoặc 1000 năm sau đặt vào từ cung một người phụ nữ. Quả thật ở đâu đây đang có mùi nguy hiểm của những thứ trái cấm: con người muốn tranh quyền của tạo hoá thì con người sẽ bị trừng phạt. Nhưng ai sẽ trừng phạt những người có quyền lực trong tay để tạo ra hàng loạt những thể hệ robot người, đẹp đẽ, thông minh nhưng đã bị hủy diệt mất cái gene phản kháng.

Với khoa sinh học phân tử loài người có làm chủ được giống loài của mình hay không? Câu hỏi đầy những thách thức và cũng khó mà trả lời một cách dứt khoát. Chỉ biết có một điều rõ rệt: giữa cái biết của chúng ta về tự nhiên (kể cả cơ thể con người với tư cách là sản phẩm của tự nhiên) với cái biết của chúng ta về con người với tư cách là một thực thể văn hoá còn có một khoảng cách quá xa. Từ thời Platon cho đến ngày nay, khoa học về tâm hồn con người dường như chưa tiến triển là bao. Cuộc cách mạng công nghiệp đã đem cho chúng ta nhiều điều kỳ diệu nhưng cũng có cả những quả bom - bom thuốc và cả bom khinh khí. Liệu với một nền văn minh sinh học, loài người có tạo ra cho mình được môi trường mang tính người nhiều hơn không?

Tài liệu tham khảo:

- Lê Đình Phương: "Công nghệ sinh học", *Quan hệ Quốc tế*, số 10-1991

- François Jacob, Fabien Gruhier: "L'homme maîtrisera-t-il son espèce", *trong Lapensée aujourd'hui, Le Nouvel Observateur, Collection Dossiers*, No 2, 1990